

1 ANTECEDENTS DE LES AGENDES 21

1.1 Antecedents

1.1.1 El desenvolupament sostenible: de la Cimera de Rio a la Declaració de Hannover

El medi ambient i el desenvolupament sostenible han adquirit progressivament en les darreres dècades un interès prioritari per part de les administracions públiques. L'assumpció dels governs d'aquesta triple dimensió (ambiental, social i econòmica) de la sostenibilitat exigeix –i seguirà exigint-lo amb més convicció en els propers anys– un gran canvi en les conductes i prioritats de cada comunitat i dels seus ciutadans.

Durant la dècada dels anys vuitanta es va començar a fer palès a tot el món que, al ritme d'utilització creixent que han tingut durant el present segle, els recursos no renovables del planeta estan destinats a esgotar-se en un termini breu. Això es pot predicar dels recursos no vius (minerals, energètics, etc.), però sobretot dels recursos vius. Calia trobar la manera de mantenir el nivell de vida actual, o fins i tot de millorar-lo, sense posar en perill la continuïtat d'aquest nivell de vida en el futur.

El concepte de *desenvolupament sostenible* apareix formulat per primera vegada en el document oficial "El nostre futur comú", elaborat el 1987 per la que fou primera ministra de Noruega Gro Harlem Brundtland per encàrrec de les Nacions Unides. El document, que també es coneix amb el nom d'Informe Brundtland, defineix el desenvolupament sostenible com "aquell que satisfà les necessitats del present sense comprometre la capacitat de les generacions futures per satisfer les seves pròpies necessitats". Els principis de l'Informe Brundtland foren acceptats de forma unànime per la comunitat internacional i aviat van incorporar-se als grans instruments de planificació.

El desenvolupament sostenible pren una extraordinària difusió el 1992 amb la Cimera de la Terra (Conferència de les Nacions Unides per al Medi Ambient i el Desenvolupament; Rio de Janeiro, Brasil, 3-14 juny de 1992). La Conferència de Rio ha suposat el reconeixement internacional de la gravetat dels problemes ambientals globals produïts pels actuals patrons del desenvolupament, i la necessitat d'introduir-hi canvis significatius.

La Conferència planteja que la sostenibilitat del desenvolupament requereix establir mundialment una nova relació de compatibilitat integral i a llarg termini entre els factors ambientals, socials i econòmics. A més d'importants convenis sobre el canvi climàtic i la biodiversitat biològica, la Conferència va establir un pla d'acció –l'Agenda 21–, subscrit per 182 governs, que recull una sèrie de criteris i accions per assolir els objectius proposats.

Des de la Cimera de Rio, els seus principals criteris i objectius han tingut una àmplia difusió i s'han realitzat noves trobades relacionades amb moltes de les seves consideracions, entre les quals:

Cimera del Caire sobre Població (1994)

Cimera de Berlín sobre el Canvi Climàtic (1995)

Cimera de Pequín sobre la Dona (1995)

Conferència d'Istanbul Hàbitat-II (1996)

Cimera de la Terra + 5 a Nova York (1997)

Cimera mundial de Johannesburg sobre el Desenvolupament sostenible (Rio + 10) (2002)

Cimera mundial de Nova York sobre Desenvolupament humà (2005)

En tot cas, la difusió dels acords de Rio i el seu Programa 21 han afavorit una interpretació globalitzadora de la problemàtica ambiental al voltant del concepte de sostenibilitat, que comprèn i interrelaciona de forma positiva els aspectes ambientals, socials i econòmics, localment i globalment, a curt i a llarg termini.

1.1.2 Antecedents i situació actual a la Selva

El Consell Comarcal de la Selva es va adherir a la Carta d'Aalborg i va assumir el compromís d'implantar la seva Agenda 21 comarcal (la data de signatura del protocol va ser el dia 17 de desembre de 1998). En aquest sentit, la comarca de la Selva és capdavantera a Catalunya i impulsa una agenda 21 que ha de convertir-se en el referent de la política comarcal pel que fa a la participació ciutadana en els processos decisoris de l'administració i en tot allò que, d'una manera o altra, fa referència al desenvolupament sostenible d'aquest territori.

Ha de ser una agenda 21 comarcal que serveixi alhora d'impulsora i de difusora de les agendes 21 locals, amb la participació dels ajuntaments de la comarca i de totes aquelles entitats que hagin pres iniciatives en el mateix sentit.

Es tracta d'un llarg camí que va començar formalment amb l'aprovació del Ple del Consell Comarcal (acord de Ple de 27 de març de 2001), i que comptava amb el suport del Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient de les comarques gironines (CILMA) i del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya.

D'aquesta manera, el Consell Comarcal de la Selva va iniciar l'any 2002 la diagnosi de l'Agenda 21 comarcal, amb aquest propòsit es va produir la contracció d'un equip de tècnics propis. Durant aproximadament un any un equip multidisciplinari format per 5 tècnics i un administratiu van realitzar l'auditoria comarcal. A partir d'aquests treballs es va elaborar i publicar la Diagnosi Comarcal on es van valorar els riscos i les oportunitats de la comarca, seguint els principis de sostenibilitat, i va servir de base per a la definició de les principals línies estratègiques amb què es definirà el futur Pla d'Acció Comarcal.

Posteriorment, al juliol del 2003 la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la UdG va fer públic el document de síntesi de l'auditoria comarcal, fruit d'un anàlisi DAFO de les dades obtingudes, les quals es van posar en procés de Participació Interna (Consell Comarcal de la Selva) (primera fase de participació). Durant l'any 2004 es van convocar diferents equips de treball destinats a valorar els resultats de la diagnosi i a desenvolupar propostes estratègiques del futur Pla d'acció Comarcal. La Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la UdG va coordinar totes les àrees del Consell Comarcal per tal d'assolir una proposta de línies estratègiques que han de ser presentades a la participació dels ciutadans com a eixos del Pla d'Acció per a la Sostenibilitat de la Comarca de la Selva.

Fruit de tota la feina feta, es va decidir adaptar l'Agenda 21 Comarcal de la Selva al Programa dels Plans d'acció per a la Sostenibilitat (PALS) de la Diputació de Girona. L'obertura de la convocatòria per a la redacció dels PALS a entitats supramunicipals està permetent accelerar el procés de redacció del Pla d'Acció Comarcal per a la Sostenibilitat, en la qual, com a primeres accions establertes, està englobat el present treball, que consisteix en l'actualització de les dades obtingudes durant la primera diagnosi de l'Agenda 21 comarcal (2002-2003).

1.2 Objectiu

Tal com recull el compromís establert entre el Consell Comarcal de la Selva i la Diputació de Girona, l'objectiu general d'aquest procés és la redacció de l'Agenda 21 de la comarca de la Selva, que tingui en compte l'ordenació del territori com a eix vertebrador del desenvolupament sostenible.

1.3 Metodologia

El procés d'Agenda 21 de la comarca de la Selva es desenvolupa segons el plantejament programàtic del Programa de suport de la Diputació de Girona en la redacció dels Plans d'Acció Local per a la Sostenibilitat (PALS), actualitzat el juliol de 2004.

El present treball conforma un dels documents que fan part d'aquest plantejament i està encaminat a recollir els aspectes globals de sostenibilitat de la comarca, analitzant sobretot els que són de competència comarcal i les propostes d'actuació en base a les diferents àrees de gestió comarcal. El document final és una diagnosi en la que es fa una anàlisi en clau de sostenibilitat a nivell comarcal que caldrà complementar amb les aportacions que sorgeixin de la participació ciutadana i servirà per a redactar un futur Pla d'Acció Comarcal per a la Sostenibilitat ajustat a les necessitats de la comarca. Els aspectes que recull la diagnosi són ambientals, territorials, socials i econòmics, tot i que en alguns casos s'ha optat per a l'anàlisi de cadascun dels 26 municipis de la comarca.